

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 39176-07-13 פרידמן נ' אוליביה גורמה (1996) בע"מ
 ת"צ 1349-11-13 אנגלר נ' המרשלג פרלינס בע"מ
 ת"צ 20949-12-13 דבוש נ' מפעלי דגן ניסן את גפן בע"מ
 ת"צ 1366-11-13 שער נ' מחלבות סוסיא בע"מ
 ת"צ 1469-02-13 לוי נ' פסטה נונה בע"מ

לפני: כב' השופט יצחק ענבר

חקיקה שאוזכרה:

[תקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010: סע' 11\(ב\)](#)

[חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006](#)

[תקנות בריאות הציבור \(מזון\) \(סימון אזהרה מסכנת חנק\), תשס"ו-2006](#)

מיני-רציו:

* עסקינן בחמש בקשות הסתלקות מוסכמות מבקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שעניינן בהפרת הוראות דין שונות העוסקות בסימון מוצרי מזון. ביהמ"ש קבע כי קודם למתן ההחלטה, יש לבקש את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, וזאת בהתאם לתקנה 11(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010.

* דיון אזרחי – תובענה ייצוגית – אישור הסדר הסתלקות

* דיון אזרחי – תובענה ייצוגית – בקשה להסתלקות מבקשה לאישור תובענה ייצוגית

חמש בקשות הסתלקות מוסכמות מבקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שעניינן בהפרת הוראות דין שונות העוסקות בסימון מוצרי מזון.

בית המשפט פסק כלהלן:

עיון במאגרי המידע יגלה כי נכון לעת הזו, מאושרים הסדרי הסתלקות מסוג זה כדבר שבשגרה, הגם שלעיתים מורים בתי המשפט על הפחתה מסוימת בשיעורם של הגמול או של שכר הטרחה המוסכמים. לא אחת אף אושרו הסכמי פשרה שרכיבם העיקרי היה התחייבותו של הנתבע לסמן כדבעי את מוצריו מכאן ולהבא. בחלק מהחלטותיהם ציינו בתי המשפט, כי הסדרים כגון אלו, אם פשרות אם הסתלקויות, מגשימים את תכליתו של חוק תובענות ייצוגיות לקדם את "אכיפת החוק והרתעה מפני הפרתו".

יחד עם זאת, בעיון מחדש, על רקע מגמת העלייה הניכרת במספרן של בקשות אישור ובקשות הסתלקות מסוג זה, ובהינתן הצורך לגביהן מדיניות אחידה, התעוררו השאלות הבאות: הראשונה, האם במסגרת תביעת היחיד, לו הייתה מוגשת כזו, היה בית המשפט נותן נגד המשיבות סעד של צו עשה המורה להן לסמן כדין את מוצריהן. בהקשר זה יש לתת את הדעת הן על הוראות הדין המהותי, הן על אמות המידה להפעלת שיקול דעת שיפוטי במתן סעד של צו עשה.

השנייה, האם תובענה ייצוגית היא "הדרך היעילה וההוגנת" להסדיר את סימונם כדין של מוצרי מזון. שאלה זו מעוררת מספר שאלות משנה: האם מדיניות שיפוטית המעודדת מתן צווי עשה לסימון מוצרים במסגרת הליכים ייצוגיים, בפרט כאשר מדובר בסעד יחידי, אינה מעודדת או מכשירה הפרטה לא ראויה של סמכויות אכיפה שלטוניות; האם אין להתנות אישור תובענה ייצוגית למתן צו עשה לסימון מוצרים, כמו גם אישור גמול או שכ"ט עו"ד בהסדר הסתלקות שליבתו היא סימון כדין מכאן ולהבא, בפניה מוקדמת של המבקש למשיבה, שבה דרש ממנה להסיר את המחדל אך נענה בשלילה.

לאור האמור, ביהמ"ש קבע כי בהתאם לתקנה 11(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, יש לבקש מהיועץ המשפטי לממשלה, להגיש את עמדתו לבקשות ההסתלקות.

החלטה

1. לפני חמש בקשות הסתלקות מוסכמות מבקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שעניינן בהפרת הוראות דין שונות העוסקות בסימון מוצרי מזון. מטעמים שיפורטו בהמשך ראיתי לנכון, קודם למתן ההחלטה, לבקש את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, וזאת בהתאם [לתקנה 11\(ב\)](#) [לתקנות תובענות ייצוגיות](#), תש"ע-2010.

2. קווי המתאר של בקשות ההסתלקות דומים: כולן הוגשו לפני שהמשיבות הגישו את תשובותיהן לבקשות האישור; בכולן הוסכם כי המשיבות תקפדנה לסמן את מוצריהן מכאן ולהבא; בכולן הגיעו הצדדים לתובנה לפיה נוכח הסרת המחדל הנוטען, התייתרו הצורך והטעם בהמשך ניהול ההליך הייצוגי; בכולן הסכימו המשיבות, נוכח תרומתם של המבקשים להסרת המחדל הנוטען, לשאת בגמול למבקש ובשכ"ט עו"ד לבאי כוח המבקש, המגיעים לעיתים לעשרות אלפי שקלים חדשים.

3. להלן יובא עיקרון של בקשות ההסתלקות:

א. בתצ 39176-07-13 הגישה המבקשת נגד המשיבה בקשת אישור שביסודה הטענה, כי המשיבה מטעה את לקוחותיה ומפרה תקנים רשמיים ביחס למוצרי ממרחים מסדרת "אוליביה ויקול" המיוצרים על ידה, והמוכתרים בכינויים: "ממרח משמן זית", "ממרח עם שמן זית בתוספת זיתים" וכיוב', בהם כאמור רכיב שמן הזית מובלט על גבי אריזת המוצר ונכלל בשמו, אך כמותו אינה נכללת ברשימת הרכיבים.

בבקשת ההסתלקות מסופר, כי בטרם הוגשה תגובה מטעם המשיבה, ניהלו הצדדים דין ודברים שבמסגרתו הבהירה המשיבה למבקשת, כי תקן ישראלי 370 אינו חל על הממרחים נשוא בקשת האישור, וכי בכל מקרה המילים "זית" או "שמן זית" אינן נכללות במסגרת שמם של המוצרים וכי בסימון המוצרים לא הופרו כל הוראות תקן רלוונטי. יחד

עם זאת, ולפנים משורת הדין, נאותה המשיבה להוסיף את רכיב שמן הזית בכל מוצר במסגרת רשימת רכיביו. נוכח האמור "הגיעו המבקשת ובאי כוחה למסקנה, כי אין עוד טעם בהמשך בירורה של בקשת האישור, אשר לא תצמיח תועלת נוספת לציבור". לאור העובדה שהושקעה בבקשת האישור ופעולתה של המשיבה לתיקון אריזות המוצרים, הסכימה המשיבה כפוף לאישור בית המשפט ולקבלת בקשת ההסתלקות לשאת בהוצאות המבקשת בסך 2,000 ₪ ובשכר טרחת בא כוחה בסך 21,240 ₪.

ב. בתצ 1349-11-13 הגיש המבקש נגד המשיבה בקשת אישור שביסודה הטענה, כי המשיבה שווקה מוצרי "מרציפן" מבלי שסמנה על גבי אריזותיהם את שיעור רכיב השקדים באחוזים למאה, וזאת בניגוד להוראות תקן ישראלי 1006 (מרציפן ומוצריו). לטענת המבקש, עקב אי הסימון נבצר מעמו לדעת, האם תכולת השקדים המינימאלית במוצר גדולה מ-32% כנדרש בתקן אם לאו.

במסגרת בקשת ההסתלקות נמסר, כי הצדדים באו בדברים והסכימו, כי אין חולק אודות חובתה של המשיבה לסמן את מוצריה בהתאם לתקן ובכלל זה לסמן את שיעור השקדים במוצר באחוזים למאה במשקל. כמו כן הוסכם, כי שיעור אחוז השקדים במוצרי המשיבה עומד בדרישות התקן וחלקם מכיל אף שיעור גבוה מזה הקבוע בתקן. מיד עם הגשת בקשת האישור אף נקטה המשיבה בכל האמצעים לוודא מילוי מדויק של הוראות החוק. בהינתן מוסכמות אלה "הצדדים סבורים כי אין כל אינטרס להמשך ניהול התובענה" וכי "לאור התחייבות המשיבה להקפיד על התווית מוצריה כדין, מתבקשת המסקנה כי מטרתו הראויה של ההליך הושגה ומתייתר הצורך בניהולו", ומשכך החליט המבקש לעתור להסתלק ממנה. בנסיבות אלו הוסיפו הצדדים והסכימו כי המשיבה תשלם למבקשת גמול של 1000 ₪ ולבאות כוחו שכ"ט עו"ד של 27,140 ₪.

ג. בתצ 20949-12-13 הגיש המבקש נגד המשיבה בקשת אישור שביסודה הטענה, כי המשיבה שווקה "גרנולה – בתוספת שקדים אגוזים ופירות יבשים", מבלי שסימנה על גבי אריזת המוצר אזהרה מפני חנק לילדים מתחת לגיל 5, וזאת בניגוד [לתקנות בריאות הציבור \(מזון\) \(סימון אזהרה מסכנת חנק\), התשס"ו-2006](#).

בבקשת ההסתלקות מסבירים הצדדים, כי יסודו של אי הסימון בשגגה גרידא, וכי המשיבה הזדרזה והדפיסה על המוצר מדבקות חדשות הכוללות את הסימון כדין. בתוך שלושה חודשים תוטבע אזהרת החנק על כל מוצריה של המשיבה אשר עליהן נדרשת התוויה על פי התקנות. בהמשך מוסבר, כי "נוכח האמור לעיל, הואיל והליקוי במוצריה של המשיבה תוקן, וכי היה מדובר בחלק קטן ממוצרי המשיבה, והמשיבה מתחייבת

להמשיך ולסמנם כך בעתיד כל עוד תהיה מחויבת בכך על פי דין, הצדדים סבורים כי אין כל אינטרס להמשיך ניהול התובענה... מטרת ההליך הושגה ומתייחר הצורך בניהולו". כנגד ההסתלקות מסכימה המשיבה לשלם למבקש גמול של 1000 ₪, ולבאות כוח המבקש שכ"ט עו"ד של 24,780 ₪.

ד. בתצ 1366-11-13 הגישה המבקשת נגד המשיבה בקשת אישור שביסודה הטענה, כי המשיבה משווקת יוגורט עיזים הנושא את הכינוי: "טבעי", וזאת על אף שנוכח היותו מכיל תרבית חיידקי יוגורט, ניתן היה לכנותו לכל היותר כיוגורט "בטעם טבעי". לטענת המבקשת, בכך הפרה המשיבה, בין היתר, את הוראותיו של תקן 1145. בבקשת ההסתלקות מסופר, כי על אף שהמשיבה טוענת שהוספת החיידקים נדרשת לצורך תהליך ההתססה ויצירת היוגורט ואינה גורעת מטבעיותו של המוצר, הסכימה שלא לרשום יותר את הכיתוב "טבעי" על אריזות מוצריה שייצרו בעתיד. בנסיבות אלו ו"הואיל והכיתוב במוצריה של המשיבה תוקן בעקבות התובענה, המבקשת סבורה כי מטרתו הראויה של ההליך הושגה ומתייחר הצורך בהמשך ניהול התובענה. לאור כך, החליטה המבקשת לחזור בה מטענותיה כנגד המשיבה ולהסתלק מהבקשה לאישור, והצדדים הסכימו, כי התביעה והבקשה לאישורה כתובענה ייצוגית יידחו, ללא צו להוצאות". על רקע האמור לעיל הוסיפו הצדדים והסכימו, כי למבקשת ישולם גמול של 1000 ₪, ולבאי כוח המבקשת שכ"ט עו"ד של 20,650 ₪.

ה. בתצ 1469-02-13 הגיש המבקש נגד המשיבה בקשת אישור שיסודה בטענה, כי הוא רכש וצרך "פסטה טרייה" מתוצרת המשיבה, המכתירה את כלל מוצריה בכינוי: "פסטה טרייה", אלא שבדיעבד התחוויר לו כי מדובר במוצרים תעשייתיים ארוזים מראש, אשר בהתאם לתקנים ישראלים 1145 ו-262 לא ניתן לכנותם בכינוי "טרי". בבקשת ההסתלקות נאמר, כי נוכח העובדה שהמשיבה חלקה על טענות המבקש סברו הצדדים כי יהא נכון ליישב את המחלוקות בהסכמה, ולפיכך סכמו מתווה, במסגרתו נאותה המשיבה לשנות את סימון המוצרים באופן שבנוסף לכיתוב "פסטה טרייה" יסומן ככיתוב משני הכינוי "מצונן", וזאת לאחר חלוף 180 יום מאישור ההסתלקות ובהתייחס למוצרים שייצרו החל ממועד זה. בשים לב לחסכון משאבי המערכת המשפטית וכן לאור העובדה שבקשת האישור הובילה להסדרה עתידית של העניין שנדון בה, הסכימו הצדדים כי בכפוף לאישור ההסתלקות תשלם המשיבה למבקש גמול של 2,500 ₪, ולבא כוח המבקש שכ"ט עו"ד של 17,700 ₪.

4. עיון במאגרי המידע יגלה כי נכון לעת הזו, מאושרים הסדרי הסתלקות מסוג זה כדבר שבשגרה, הגם שלעיתים מורים בתי המשפט על הפחתה מסוימת בשיעורם של הגמול או של שכר הטרחה המוסכמים. לא אחת אף אושרו הסכמי פשרה שרכיבם העיקרי היה התחייבותו של הנתבע לסמן כדבעי את מוצריו מכאן ולהבא. בחלק מהחלטותיהם ציינו בתי המשפט, כי הסדרים כגון אלו, אם פשרות אם הסתלקויות, מגשימים את תכליתו של חוק תובענות ייצוגיות לקדם את "אכיפת החוק והרתעה מפני הפרתו". למען גילוי נאות אציין, כי החלטות כגון אלו יצאו גם מתחת ידי.

5. יחד עם זאת, בעיון מחדש, על רקע מגמת העלייה הניכרת במספרן של בקשות אישור ובקשות הסתלקות מסוג זה, ובהינתן הצורך לגבש לגביהן מדיניות אחידה, התעוררו אצלי השאלות הבאות:

א. האם במסגרת תביעת היחיד, לו הייתה מוגשת כזו, היה בית המשפט נותן נגד המשיבות סעד של צו עשה המורה להן לסמן כדין את מוצריהן? בהקשר זה יש לתת את הדעת הן על הוראות הדין המהותי (וראו לדוגמא: ג' טדסקי, דיני הנוזיקין (מהדורה שנייה, 1976), עמ' 544 ואילך), הן על אמות המידה להפעלת שיקול דעת שיפוטי במתן סעד של צו עשה.

אם בתביעת היחיד לא היה ניתן סעד של צו עשה, מהן ההשלכות להליך הייצוגי?

ב. האם תובענה ייצוגית היא "הדרך היעילה וההוגנת" להסדיר את סימונם כדין של מוצרי מזון? שאלה זו מעוררת מספר שאלות משנה:

(1) האם מדיניות שיפוטית המעודדת מתן צווי עשה לסימון מוצרים במסגרת הליכים ייצוגיים, בפרט כאשר מדובר בסעד יחיד, אינה מעודדת או מכשירה הפרטה לא ראויה של סמכויות אכיפה שלטוניות (מי שמפקח על דיני סימון המוצרים ואוכף אותם, באופן אקראי ועל מנת לקבל פרס, הם המבקשים הייצוגיים ובאי כוחם, וזאת להבדיל ממפקחים שמונו כדין הנתונים לפיקוח הרגולטור).

(2) מבלי לגרוע מהאמור לעיל, האם אין להתנות אישור תובענה ייצוגית למתן צו עשה לסימון מוצרים, כמו גם אישור גמול או שכ"ט עו"ד בהסדר הסתלקות שליבתו היא סימון כדין מכאן ולהבא, בפניה מוקדמת של המבקש למשיבה, שבה דרש ממנה להסיר את המחדל אך נענה בשלילה (ראו: ת.צ. (מרכז)

[36086-07-11](#) עו"ד אסף חרסט נ' ידיעות אינטרנט, [פורסם בנבו] בפסקאות 24 ואילך).

ג. בהינתן התשובות לשאלות דלעיל, האם יש לאשר את הסכמת הצדדים, במסגרת בקשות ההסתלקות שלפני ואחרות כדוגמתן, לתשלום גמול ושכ"ט עו"ד.

ד. ככל שיש לאשר גמול ושכ"ט עו"ד בבקשות ההסתלקות שלפני או בחלק מהן, ובאחרות כדוגמתן, מהו שיעורם הראוי.

6. בהתאם [לתקנה 11\(ב\)](#) [לתקנות תובענות ייצוגיות](#), ימציאו ב"כ המבקשים ליועץ המשפטי לממשלה, באמצעות פמת"א, העתק מבקשות האישור ומבקשות ההסתלקות, בצירוף העתק החלטה זו.

היועץ המשפטי לממשלה מתבקש להגיש את עמדתו לבקשות ההסתלקות ולשאלות דלעיל תוך 30 יום מקבלת ההחלטה.

ב"כ הצדדים רשאים להשיב לעמדת היועץ המשפטי לממשלה תוך 15 יום מקבלתה.

המזכירות תמציא העתק ההחלטה לצדדים ולפמת"א.

ככל שפמת"א תבקש זאת, תסדיר לה המזכירות גישה לתיקים הנדונים באמצעות "נט המשפט".

ניתנה היום, ט"ז אדר תשע"ד, 16 פברואר 2014, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

יצחק ענבר 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה